

**DAÜ HUKUK FAKÜLTESİ 2024-2025 BAHAR DÖNEMİ HKUK 131 ANAYASA
HUKUKU PRATİK ÇALIŞMA METNİ**

02.06.2025

PRATİK ÇALIŞMASI HAKKINDA NOT: Bu pratik çalışması, Doç. Dr. Demet ÇELİK ULUSOY tarafından 2024-2025 Bahar Döneminde Anayasa Hukuku I (HKUK 131) dersini alan öğrenciler için çeşitli kaynaklardan hazırlanarak ve/veya varsayıma dayalı olaylar yazılarak oluşturulmuştur. 02.06.2024 tarihli derste öğrenciler bu çalışmayı yaparak derse katılırlar. Pratik Çalışma Önceden izin almaksızın hiçbir biçimde çoğaltılamaz, kopyalanamaz, yayınlanamaz. İzin alınmaksızın dağıtılamaz, başka internet sitelerine başka mecralarda yayınlanamaz. Para karşılığında kopyalanıp satılamaz. SINAVLARDA BAŞARILAR VE İYİ BAYRAMLAR DİLERİM.

SORULAR

OLAY 1: Aşağıda bazı hükümleri verilmiş (Y) adında yeni bir devlet kurulmuştur. Anayasa hükümlerini okuyarak ilgili soruları yanıtlayınız.

(Y) DEVLETİ ANAYASASI

Madde 1 – Devletin Şekli

Devlet, tek ve bölünmez bir cumhuriyettir.

Madde 2 – Egemenlik

Egemenlik, devredilemez biçimde millete aittir. Millet, egemenliğini anayasal organlar eliyle kullanır.

Madde 3 – Devletin Yapısı

Devlet, üniter yapıya sahiptir. Ancak bu Anayasa’da tanınan bazı özerk birimler, anayasal statü ile belirlenmiş yetkileri kullanabilir.

Madde 4 – Özerk Birimlerin Statüsü

Özerk Birimler, tarihî, kültürel veya sosyal özellikleri nedeniyle anayasa ile tanınan, sınırlı yasama ve yürütme yetkisine sahip idari yapılardır. Bir Özerk Birimin statüsü, kendi rızası olmadan değiştirilemez.

Madde 5 – Yetki Dağılımı

Ulusal Parlamento aşağıdaki alanlarda münhasıran yasa yapar:

– Dış politika, savunma, para politikası, vatandaşlık, ceza hukuku.

Özerk Birimler ise aşağıdaki alanlarda düzenleme yapabilir:

– Eğitim ve kültür, çevre planlaması, yerel sağlık hizmetleri, turizm, bölgesel kalkınma.

Yetki uyuşmazlıklarını Anayasa Mahkemesi çözer.

Madde 6 – Yargı

Yargı yetkisi, bağımsız ve tarafsız mahkemeler eliyle, ülke çapında tek bir sistem içinde yürütülür. Özerk Birimlerde ayrı yargı düzeni kurulamaz.

Madde 7 – Resmî Dil ve Bölgesel Diller

Devletin resmî dili X dilidir. Özerk Birimlerde, yerel dillerin eğitimde ve kamusal alanlarda sınırlı kullanımı anayasa güvencesindedir.

Madde 8 – Merkezî Denetim

Özerk Birimlerin faaliyetleri, anayasal sınırlara uygunluk açısından merkezî yönetim tarafından denetlenir.

Madde 9 – Devletin Başı

Devlet başkanı, doğrudan halk oyuyla beş yıl için seçilir. Başkan, ülkenin birliğini ve anayasal düzeni temsil eder, yürütme yetkisinin kullanılmasında anayasa ile belirlenen görevleri yerine getirir.

Madde 10 – Yürütme Organı

Yürütme yetkisi, Devlet Başkanı ile Başbakan ve Bakanlar Kurulu tarafından kullanılır. Başbakan, yasama organının güvenine dayanır ve hükümeti yönetir. Bakanlar Kurulu, yürütme görevlerini kolektif sorumluluk içinde yerine getirir.

SORU 1. Bu anayasa metni hangi devlet biçimini yansıtmaktadır? Üniter, federal ya da bölgesel devlet modellerinden hangisine daha yakındır? Gerekçenizi maddelere dayandırarak açıklayınız.

SORU 2. Bu Devlette hangi hükümet sistemi olamaz? Neden?

SORU 3. Bu devlet hangi hükümet sistemine sahip olabilir? Neden?

OLAY 2: Ayşe K., özel bir üniversitede öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Üniversitenin yönetim kurulu, pandemi döneminde çevrim içi ders içeriklerinin kalite kontrolü gerekçesiyle tüm öğretim elemanlarının ders kayıtlarını düzenli olarak denetleyeceğini ve bazı derslerin öğrenci temsilcileri tarafından değerlendirileceğini içeren bir karar almıştır. Ayşe K., bu uygulamanın özel hayatın gizliliği ve akademik özerklik haklarını ihlal ettiğini ileri sürerek rektörlüğe itirazda bulunmuş, ancak herhangi bir işlem yapılmamıştır. İdare Mahkemesi'ne başvurarak işlemin iptalini talep eden Ayşe K.'nin davası, "idarenin takdir yetkisi kapsamında olduğu" gerekçesiyle reddedilmiştir. İstinaf ve Danıştay yolları da tüketilmiş; nihai karar kendisine 2 Ocak 2024'te tebliğ edilmiştir. Ayşe K., 29 Ocak 2024 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurusunda, Anayasa'nın 20. ve 27. maddelerine (özel hayatın gizliliği ve bilimsel çalışma özgürlüğü) ve AİHS'nin 8. maddesine atıf yaparak haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

SORU 4. Bu başvurunun hukuki niteliği nedir?

SORU 5. Başvuru AYM'si tarafından incelenir mi? Neden?

SORU 6. Tespit ettiğiniz başvurunun inceleme usulü hakkında bilgi veriniz.

OLAY 3: Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) yapılan bir genel kurul görüşmesinde, İstanbul Milletvekili Zeynep K., iç güvenlik paketine ilişkin kanun teklifinin görüşmeleri sırasında söz alarak hükümetin uygulamalarını sert bir dille eleştirmiş ve konuşmasında bir bakan hakkında "hukuka aykırı emir verdiği" ve "görevi kötüye kullandığı" iddiasında bulunmuştur. Bu ifadeler, basın yoluyla kamuoyuna da yansımıştır. Eleştirilen bakan, Zeynep K. hakkında hakaret suçu işlediği gerekçesiyle Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunur. Savcılık, milletvekili hakkında doğrudan soruşturma başlatmak üzere Adalet Bakanlığı'na görüş sorar.

SORU 7. Burada milletvekilinin tabi olduğu bir güvence var olup olmadığını, varsa hangi güvence olduğunu belirtiniz.

SORU 8. 7. Soruda tespit ettiğiniz güvencenin özellikleri nelerdir?

SORU 9. Anayasa Mahkemesine bir uluslararası anlaşmanın iptali için başvuru yapılmıştır. Mahkeme bu başvuru hakkında hangi aşamada nasıl bir karar verir?

OLAY 4: Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 291. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...hükmün açıklanmasından itibaren..." ibaresinin Anayasa'nın 13., 36. ve 141. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi ile anayasa mahkemesine başvurulmuştur. Anayasa Mahkemesi "Bakılmakta olan davada sanık hakkında kurulan 31/5/2016 tarihli ve E.2015/372, K.2016/353 sayılı mahkûmiyet kararının bölge adliye mahkemelerinin göreve başlama tarihi olan 20/7/2016'dan önce verildiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla bakılmakta olan davada 5320 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca 1412 sayılı Kanun'un temyiz süresine ilişkin 310. maddesi uygulanacak olup itiraz konusu kuralın uygulanma imkânı bulunmamaktadır" ifadesiyle ret kararı vermiştir. (E. 2023/166, K. 2023/186, K.T. 8/11/2023)

SORU 10. Başvurunun hukuki niteliği NEDİR?

SORU 11. Bu başvuru yolunun şartları nelerdir?

SORU 12. Mahkeme verdiği ret kararını hangi aşamada, hangi hukuki gerekçeyle vermiştir?

SORU 13. Başkanlık Sisteminin asli özelliklerini sayarak bu sisteme ilişkin eleştirileri belirtiniz.